

PREVENT 99 z.ú. ve spolupráci s Jihočeským krajem pořádá Adiktologickou konferenci Jihočeského kraje, XII. ročník. Konference probíhá pod záštitou Mgr. Zdeňka Dvořáka, náměstka hejtmanky Jihočeského kraje pro oblast sociální, zdravotní a národnostní problematiky. Program je akreditován Českou asociací sester a Českou asociací adiktologů.

SOUHRN ANOTACÍ

řazen abecedně dle příjmení přednášejících, rozděleno na příspěvky a workshopy

PŘÍSPĚVKY

1. TIME IS OVER

Panelová diskuze s příspěvkem na úvod

účastníci: Mgr. Tereza Černíková, Mgr. Pavel Nepustil, Ph.D., Mgr. Dana Hradcová, Ph.D., Mgr. Kateřina Mahelová, Mgr. Adéla Pálínkášová, DiS., Mgr. Marek Nerud

Když klient přežil všechny pokusy o změnu a ke své dosavadní závislosti se stává závislým na pomoci jiných osob, které ale nejsou. Rodina není nebo nechce být, pobytové služby mají nevladatelné režimy.

Užívání návykových látek je obvykle spojováno s mladými lidmi, ale vyskytuje se rovněž mezi seniory, pro které problémové užívání alkoholu a dalších drog představuje zvýšené riziko celé řady zdravotních a sociálních dopadů. V České republice existují služby, domovy se zvláštním režimem, které se staršími osobami se závislostním problémem cíleně pracují. S on-line průřezovou dotazníkovou studií bylo osloveno 16 domovů se zvláštním režimem, které dle informací z Registru poskytovatelů sociálních služeb v České republice poskytují služby cílové skupině osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, z toho 6 jí v r. 2016 reálně poskytovalo. Ve srovnání s podobnými zahraničními zařízeními je v domovech se speciálním režimem rozdílný postoj k abstinenci. Zahraniční programy povolují užívání návykových látek uvnitř zařízení, může docházet i k podávání či kontrole nad konzumovaným množstvím alkoholu. Je nicméně jasné, že bezpečné a stabilní bydlení a uspokojení dalších základních životních potřeb je základním předpokladem pro řešení sociálních a zdravotních problémů starších osob s adiktologickým problémem a v péči o ně je potřeba uplatňovat integrovaný, multidisciplinární a inovativní přístup.

PREVENT 99 z.ú. ve spolupráci s Jihočeským krajem pořádá Adiktologickou konferenci Jihočeského kraje, XII. ročník. Konference probíhá pod záštitou Mgr. Zdeňka Dvořáka, náměstka hejtmanky Jihočeského kraje pro oblast sociální, zdravotní a národnostní problematiky. Program je akreditován Českou asociací sester a Českou asociací adiktologů.

2. POSLEDNÍCH 10 LET HEPATITIDY C V ČECHÁCH

autor: MUDr. Soňa Fraňková, Ph.D.

HCV infekce je jednou z nejčastějších příčin chronického onemocnění jater, většina infikovaných osob o svém onemocnění neví. V současné době dochází k přenosu HCV infekce nejčastěji při nitrožilní aplikaci drog. Onemocnění může probíhat desítky let zcela asymptomaticky, přesto v západních zemích představuje nejčastější příčinu jaterní cirhózy, selhání jater a hepatocelulárního karcinomu. Cílem terapie je vyléčení HCV infekce – dosažení kompletní eradikace viru, které je definováno jako dosažení setrvalé virologické odpovědi, odpovídající nedetekovatelné HCV RNA v krvi 12 a/nebo 24 týdnů po ukončení léčby. Eradikace HCV infekce brání rozvoji jaterních i mimojaterních komplikací onemocnění. Nová, perorální přímo působící antivirotika, tzv. DAA, představují revoluci v léčbě HCV infekce díky vysoké, téměř 100% účinnosti a minimu nežádoucích účinků při krátké, 8 až 12týdenní léčbě. Jejich použití má za cíl eliminaci HCV infekce do roku 2030, tedy snížení počtu nově diagnostikovaných případů na 10 % původního počtu nemocných.

3. APSS ČR PRO POSKYTOVATELE ADIKTOLOGICKÝCH SLUŽEB

2

autor: Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA

Aktuální informace o činnosti Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR v kontextu adiktologických služeb; informace o dění v souvislosti se změnou na pozici Národního protidrogového koordinátora a tvorbou nové "Národní protidrogové strategie"; informace o financování sociálních služeb; předpoklad vývoje příprav novely zákona o sociálních službách; výzkum v oblasti adiktologie; plány a možnosti APSS ČR v kontextu adiktologických služeb.

4. ZÁŽITKY SDÍLENÉ SMRTI

autor: Mgr. et Mgr. Margareta Johnová

Zážitky sdílené smrti (shared death experiences) patří spolu se zážitky blízké smrti (near death experiences) a vizím na úmrtním loži (death bed visions) k mimořádným prožitkům souvisejícím se smrtí a umíráním. Oproti prožitkům blízké smrti však zážitky sdílené smrti neprožívá osoba v průběhu klinické smrti, ale zdravotnický

PREVENT 99 z.ú. ve spolupráci s Jihočeským krajem pořádá Adiktologickou konferenci Jihočeského kraje, XII. ročník. Konference probíhá pod záštitou Mgr. Zdeňka Dvořáka, náměstka hejtmanky Jihočeského kraje pro oblast sociální, zdravotní a národnostní problematiky. Program je akreditován Českou asociací sester a Českou asociací adiktologů.

personál v souvislosti s procesem umírání pacientů, rovněž i pečující osoby u úmrtního lože blízkých. Výzkum zážitků sdílené smrti je zatím v počátcích. Cílem příspěvku bude představení těchto zkušeností a popis základních elementů, které tyto prožitky nejčastěji provázejí, především ale sdílení výsledků z mého několikaletého výzkumu těchto prožitků u zdravotnického personálu a doprovázejících osob v ČR.

5. MEDITACE O ŽIVOTĚ Z PERSPEKTIVY ZÁHROBÍ

autor: Mgr. Marek Jargus

Na úvod příspěvku nabídnu teologickou reflexi “umírání a smrti” inspirovanou biblickými příběhy, keltskou křesťanskou spiritualitou a duchovním doprovázením umírajících a pozůstalých. Pohlédneme tváří v tvář smrti očima biblických postav, keltských křesťanů i našich klientů, kteří již odešli.

Účastníci zažijí meditaci “Závěť”, jejímž autorem je indický jezuita Anthony de Mello. V druhé části workshopu se účastníci seznámí s narativním modelem “SAYING HELLO AGAIN”, jehož autorem je narativní psychoterapeut David Denborough. Tento model:

- pomáhá proměnit zkušenost zármutku ze ztráty milované osoby,
- pomáhá nám zhlédnout, jak pokračujeme v odkazu (v hodnotách) těch, které jsme milovali,
- nabízí možnost, znovu se pozdravit s osobou, která odešla a zhlédnout se skrze její milující oči.

6. ŽIVOT JE SMRTELNÝ! (*graffiti na břehu Sprévy v Berlíně*)

autor: Gerhard Krones

Osobní úvahy nad smrtí a terapií

Smrt je součástí našeho života a nikdo neví, co přijde potom. Římský filozof Seneca píše: Abychom přemohli smrt, musíme ji prostřednictvím reflexe a prožitků vzít za vlastní.

Často se snažíme naší pomíjivosti uniknout a přitom přehlízíme tu skutečnost, že náš

PREVENT 99 z.ú. ve spolupráci s Jihočeským krajem pořádá Adiktologickou konferenci Jihočeského kraje, XII. ročník. Konference probíhá pod záštitou Mgr. Zdeňka Dvořáka, náměstka hejtmanky Jihočeského kraje pro oblast sociální, zdravotní a národnostní problematiky. Program je akreditován Českou asociací sester a Českou asociací adiktologů.

věk je nevratný, že to, co se stalo, nemůže být odestáno, že nám život ubíhá a že nadměrné užívání drog může být způsobem, jak být mrtvý v životě. V poradenství a terapii s uživateli drog jsme s tematikou smrti konfrontováni v různých formách. Cílem přednášky je sdělit a nechat tak posluchače poslechem prožít mé vlastní myšlenky a pocity o smrti. Na základě zkušeností se smrtí ve vlastní biografii a změnami mého vlastního přístupu ke smrti budu poukazovat na souvislosti s vlastními reakcemi během terapie.

Zvláště nezpracované zkušenosti rodičů se smrtí, jejich účinky na pozdější užívání drog dětí a zpracování tohoto tématu s rodiči budou hlavním tématem. Konfrontace se smrtí a vlastním smyslem života může vztah mezi klientem a terapeutem velmi obohatit, ale i zhoršit. Jestliže se v terapii vynechají existenciální témata a společná práce se soustředí pouze na abstinenci, může se tak přispět k chronifikaci užívání drog.

7. METAMFETAMIN A AGRESE

autor: Mgr. Barbora Orlíková

V rámci příspěvku bude představena rešerše zahraniční a české literatury týkající se užívání metamfetaminu (pervitinu) a násilného chování včetně konfliktů končících fatálně. Násilí a agresivita spojená s metamfetaminem se může projevit v důsledku intoxikace nebo psychotických stavů, může souviset s konflikty mezi uživateli drog navzájem, případně mezi uživateli drog a dealery, a v neposlední řadě se může jednat o násilí související se získáváním peněz na drogy. Jak často se vyskytuje násilí a agrese u uživatelů metamfetaminu? Je u nich agresivita častější než u uživatelů jiných drog? Co je nejčastějším spouštěčem? V rámci prezentace se pokusíme na tyto otázky odpovědět.

PREVENT 99 z.ú. ve spolupráci s Jihočeským krajem pořádá Adiktologickou konferenci Jihočeského kraje, XII. ročník. Konference probíhá pod záštitou Mgr. Zdeňka Dvořáka, náměstka hejtmanky Jihočeského kraje pro oblast sociální, zdravotní a národnostní problematiky. Program je akreditován Českou asociací sester a Českou asociací adiktologů.

8. ÚMRTÍ A PŘEDÁVKOVÁNÍ KLIENTŮ – ANALÝZA VÝSTUPŮ SDÍLENÉ TABULKY HR SLUŽEB

autor: Mgr. Daniel Randák

Příspěvek bude čerpat z dat HR služeb zapsaných do společně sdílené

„Tabulky úmrtí a předávkování klientů“. Zpracování výstupů a jejich analýza si kladou za cíl:

- vydefinovat nejčastější rizikové faktory vedoucí k úmrtí a předávkování klientů z pohledu služeb a samotných klientů
- definovat vhodné kroky prevence předávkování a úmrtí klientů vycházející z přímé praxe

9. SUBSTITUOVANÝ HROBNÍK

autor: Mgr. Jaroslav Šejvl

Cílem kazuistiky je seznámení se s pacientem závislým na alkoholu a opioidech, který absolvoval ústavní a následně ambulantní opioidní substituční léčbu a v rámci sociální a pracovní rehabilitace se rozhodl zvýšit šanci svého pracovního uplatnění zvýšením si pracovní kvalifikace. Rozhodl se pro získání profesní kvalifikace hrobníka. Absolvoval kompletní vzdělávací kurz v jeho teoretické i praktické části, a následně úspěšně složil i zkoušku profesní kvalifikace. I přes získání profesní kvalifikace se mu nedařilo najít zaměstnavatele, který by jej – jakožto bývalého uživatele návykových látek s trestní minulostí – zaměstnal. Po čase byl přijat do pomocné dělnické profese na veřejném pohřebišti na Olšanských hřbitovech. Důvěra, respekt k jeho osobnosti a jeho specifickým potřebám vedla po čase k přeřazení na vytouženou pracovní pozici hrobníka. Tuto práci bez výraznějších výkyvů vykonával čtyři roky, kdy přišel alkoholový relaps a opětovná ústavní léčba. I přes relaps a další ústavní léčbu je jeho cílem směle vykročit.....

PREVENT 99 z.ú. ve spolupráci s Jihočeským krajem pořádá Adiktologickou konferenci Jihočeského kraje, XII. ročník. Konference probíhá pod záštitou Mgr. Zdeňka Dvořáka, náměstka hejtmanky Jihočeského kraje pro oblast sociální, zdravotní a národnostní problematiky. Program je akreditován Českou asociací sester a Českou asociací adiktologů.

10. SMRT STARÝCH ZÁZNAMŮ NALEZENÝCH INJEKČNÍCH JEHEL MÁ JMÉNO JEHLMAT.CZ !

autor: Mgr. Jiří Zatřepálek, Bc. Tomáš Žák

Oproti ostatním příspěvkům zaměřeným na existenciální témata smrti a umírání vychází tento příspěvek z dobré praxe terénních programů. Webová aplikace jehlmat.cz slouží již tři roky pro záznam sběru údajů o nálezích injekčního materiálu ve službách terénních programů drogových služeb. Aplikaci využívají terénní programy napříč republikou (Magdaléna o.p.s., PREVENT 99 z.ú., Sananim z.ú., Progressive o.p.s., Podané ruce o.p.s., Riaps Trutnov, Arka cz z.s. a další). V roce 2018 byly do aplikace vloženy kontejnery určené pro bezpečnou likvidaci jehel Fixpoint v Praze, aplikaci začali využívat další drogové programy. Cílem příspěvku je představit posluchačům změny, které se v aplikaci v průběhu let udály. A nastínit výhled aplikace do konce roku 2018 a v roce 2019 (zapojení Městských strážníků daných měst do aplikace, vývoj mobilní aplikace pro hlášení nálezů pro veřejnost). Závěrem příspěvku bude prostor pro diskuzi a případné dotazy.

PREVENT 99 z.ú. ve spolupráci s Jihočeským krajem pořádá Adiktologickou konferenci Jihočeského kraje, XII. ročník. Konference probíhá pod záštitou Mgr. Zdeňka Dvořáka, náměstka hejtmanky Jihočeského kraje pro oblast sociální, zdravotní a národnostní problematiky. Program je akreditován Českou asociací sester a Českou asociací adiktologů.

WORKSHOPY

1. CESTA ZA OBYČEJNÝM ŽIVOTEM VE ZVLÁŠTNÍM REŽIMU

autor: Mgr. Pavel Nepustil, Ph.D., Mgr. Dana Hradcová, Ph.D., Mgr. Kateřina Mahelová, Mgr. Adéla Pálínkášová, DiS.

Ve workshopu pozveme účastníky k vyprávění o Emině zámku, domově se zvláštním režimem pro lidi se závažným duševním onemocněním a závislostí. Popíšeme setkání dvou odlišných světů, světa pobytových sociálních služeb a světa komunitní péče, které na sebe nejprve lehce narazily, aby pak našly společnou cestu, která zatím vypadá jako zajímavá a smysluplná. Chceme tuto cestu nejen představit, ale také interaktivní formou přizvat účastníky workshopu k jejímu budoucímu spoluutváření, a to nejen v Emině zámku. Jakou roli by měly/mohly mít domovy se zvláštním režimem v síti služeb pro lidi s duševním onemocněním a závislostí? Ve chvíli, kdy v pořadníku do DZR je cca 150 lidí, mělo by dojít ke zvýšení kapacity anebo ke zřizování jiných alternativ péče? Jakým způsobem je možné v DZR uvažovat o zotavení? Jak je možné co nejvíce přiblížit život na zámku běžnému životu? Tyto otázky budeme společně rozvíjet a hledat na ně odpovědi na základě přímých zkušeností z práce v DZR a kazuistik.

7

2. ÚMRTÍ KLIENTA – REALITA, SE KTEROU MUSÍME POČÍTAT

autor: Mgr. Martin Pešek

Většina pracovníků v adiktologických službách se v nějakém bodě své kariéry setká s úmrtím klienta. Způsobem úmrtí může být záměrná sebevražda, náhodné předávkování, vražda, zdravotní komplikace, nešťastná událost nebo často také zcela nejasné okolnosti. V rámci workshopu budeme diskutovat tři hlavní oblasti: jaká je četnost a povaha úmrtí klienta v adiktologických službách, jaká specifika charakterizují prožívání ztráty u pomáhajících profesionálů a jaká podpůrná opatření a požadavky je nezbytné implementovat do vnitřních předpisů organizace. Součástí workshopu bude také nabídka bezpečného prostoru pro vzájemné sdílení vlastních zkušeností se ztrátou klienta.

PREVENT 99 z.ú. ve spolupráci s Jihočeským krajem pořádá Adiktologickou konferenci Jihočeského kraje, XII. ročník. Konference probíhá pod záštitou Mgr. Zdeňka Dvořáka, náměstka hejtmanky Jihočeského kraje pro oblast sociální, zdravotní a národnostní problematiky. Program je akreditován Českou asociací sester a Českou asociací adiktologů.

3. UMÍRAJÍCÍ KLIENT A JEHO BLÍZCÍ

autor: Mgr. Nikol Spůrová, Mgr. Jiří Krejčí, Bc. Zuzana Procházková

Stárnoucí populace injekčních uživatelů drog je vystavena zhoršování zdravotního stavu, umírání a smrti. Jaká může být role terénních a kontaktních pracovníků v procesu doprovázení při umírání a v období zármutku a jaké služby nabízí domácí a lůžkové hospice v Čechách?

4. TECHNIKY KRIZOVÉHO VYJEDNÁVÁNÍ PŘI DEMONSTROVÁNÍ ÚMYSLU SEBEVRAŽDY

autor: mjr. Mgr. Klára Zbořilová, Ph.D., kpt. PhDr. Lenka Svítková

Workshop bude zaměřený na problematiku vyjednávání s osobou demonstrující úmysl spáchat sebevraždu. Účastníci budou seznámeni s komunikačními strategiemi využívanými při tzv. prvotním kontaktu, s cílem osvojit si techniky sloužící ke stabilizaci osoby, jakož i celkové situace na místě incidentu. Konkrétně se zaměříme především na techniky budování raportu a cíleného směřování osoby k žádoucímu chování, respektive odvracení od úmyslu dokončit suicidium. Počítáme s aktivním zapojením účastníků při nácviku komunikace s osobou v krizi formou krátkých modelových situací. Součástí workshopu bude i seznámení s platnými předpisy IZS pro situace zacházení s osobou demonstrující úmysl sebevraždy.